

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่อง “อัตลักษณ์ของนักศึกษาคณะกรรมการแพทย์แผนจีนในมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ” ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

- 2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับอัตลักษณ์
 - 2.1.1 ความหมายของอัตลักษณ์
 - 2.1.2 ความสำคัญของอัตลักษณ์
 - 2.1.3 ประเภทของอัตลักษณ์
- 2.2 ความรู้เกี่ยวกับชาวจีนในสังคมไทย
- 2.3 ความรู้เกี่ยวกับการแพทย์แผนจีนในประเทศไทย
 - 2.3.1 ความเป็นมาของการแพทย์แผนจีน
 - 2.3.2 การแพทย์แผนจีนในประเทศไทย
 - 2.3.3 คณะกรรมการแพทย์แผนจีนมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
 - 2.3.4 การศึกษาแพทย์แผนจีนในมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
- 2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 2.4.1 งานวิจัยเกี่ยวกับอัตลักษณ์ชาวจีน
 - 2.4.2 งานวิจัยเกี่ยวกับการแพทย์แผนจีน
 - 2.4.3 งานวิจัยเกี่ยวกับอัตลักษณ์ของนักศึกษาจีนในมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ มีผลการวิจัยดังนี้

2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับอัตลักษณ์

นักศึกษาที่เข้ามาศึกษาในคณะกรรมการแพทย์แผนจีนมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ได้สร้างอัตลักษณ์ที่โดดเด่น เป็นอัตลักษณ์สำคัญที่น่าสนใจศึกษาอย่างมาก ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาเรื่องอัตลักษณ์ของนักศึกษาคณะกรรมการแพทย์แผนจีนในมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ โดยศึกษาเอกสารและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์ ดังนี้

2.1.1 ความหมายของอัตลักษณ์

คำว่า อัตลักษณ์ อ่านว่า อัด-ตะ-ลัก ประกอบด้วยคำว่าอัด (อัด-ตะ) ซึ่งหมายถึง ตน หรือตัวเอง กับ ลักษณะ ซึ่งหมายถึง สมบัติเฉพาะตัว คำว่า อัตลักษณ์ ตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า Identity หมายถึง ผลรวมของลักษณะเฉพาะของสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งทำให้อัตลักษณ์นั้นเป็นสิ่งที่รู้จัก (ความหมายของคำว่า อัตลักษณ์. ม.ป.ป. : ออนไลน์)

อัตลักษณ์ (Identity) หมายถึง ผลผลิตของผู้เรียนตามปรัชญา ปณิธาน พันธกิจ และวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสถานศึกษาที่ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษา และหน่วยงานต้นสังกัด (อัตลักษณ์ Identity. ม.ป.ป. : ออนไลน์)

สายฝน ควรผดุง (2536 : 16) กล่าวว่าอัตลักษณ์เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคล มีการเปลี่ยนแปลงไปตามแรงขับ ความสามารถ ความเชื่อ และการปรับตัวของบุคคล สอดคล้องกับ จันทรเพ็ญ ทศนิยมสกุลชัย

(2548 : 10) กล่าวว่า อัตลักษณ์ คือ ผลรวมของการรับรู้ว่าคุณเป็นอย่างไร มีบทบาททางสังคมอย่างไร และอัตลักษณ์เกิดจากการพัฒนาทางด้านร่างกาย เพศ สังคม อาชีพ จริยธรรม อุดมคติ และบุคลิกภาพ ฉะนั้นบุคคลที่มีความสำเร็จในการพัฒนาอัตลักษณ์จะมีการยอมรับตนเองสูง

กรองแก้ว วัฒนะมงคลรัตน์ (2545 : 20) กล่าวว่าอัตลักษณ์ของปัจเจกบุคคลหนึ่ง ๆ จะมีอัตลักษณ์หลายแบบ คือ การมองตนเองในแง่มุมต่าง ๆ ในฐานะสมาชิกหน่วยหนึ่งของสังคม เช่น เพศ อาชีพ ศาสนา เชื้อชาติ ฯลฯ ดังนั้น คำว่าอัตลักษณ์ หมายถึง การเกิดความสำนึกเองของส่วนบุคคลหนึ่ง ๆ มีความเข้าใจว่าพวกเรามีลักษณะต่างจากพวกเขาอย่างไรบ้าง

อภิญา เฟื่องฟูสกุล (2546 : 1) กล่าวว่า อัตลักษณ์ (Identity) คือ ความรู้สึกนึกคิดต่อตนเองว่า “ฉันคือใคร” ซึ่งจะเกิดขึ้นจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวเรากับคนอื่น โดยผ่านการมองของตนเองและคนอื่นที่มองเราในขณะนั้น และในขณะเดียวอัตลักษณ์จะเกี่ยวเนื่องกับอำนาจ นิยามความหมาย หรือการสร้างภาพแทนความจริง (Representation) เมื่ออัตลักษณ์ไปสัมพันธ์กับแนวคิดที่กล่าวมาข้างต้นแล้วจะมีความหมายที่แตกต่างจากความหมายที่เข้าใจกันโดยทั่วไป

สรุปได้ว่า อัตลักษณ์ หมายถึง ผลรวมของลักษณะเฉพาะของสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งทำให้สิ่งนั้นเป็นสิ่งที่รู้จัก อัตลักษณ์เป็นสิ่งที่ได้รับอิทธิพลจากโครงสร้างของสังคม ไม่ใช่สิ่งที่อยู่ตามธรรมชาติ และอัตลักษณ์ต้องอาศัยกระบวนการสร้างความเหมือนภายในกลุ่มเดียวกันและความแตกต่างระหว่างกลุ่ม

2.1.2 ความสำคัญของอัตลักษณ์

การสร้างอัตลักษณ์ของผู้คนมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะอัตลักษณ์เป็นลักษณะร่วมที่ช่วยเสริมสร้างการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข หากสังคมมีความแตกต่างทางอัตลักษณ์อย่างมากจะเกิดความขัดแย้งและนำไปสู่ความรุนแรงได้

อภิญา เฟื่องฟูสกุล (2546 : 5) กล่าวว่า อัตลักษณ์มีความสำคัญเป็นพิเศษ คือ ความเป็นปัจเจกที่เชื่อมต่อและสัมพันธ์กับสังคม สังคมกำหนดบทบาทหน้าที่และระบบ คุณค่าที่ติดมากับความเป็นพ่อ ความเป็นเพื่อน ความเป็นสามีภรรยา ความเป็นศิษย์อาจารย์ ในมิตินี้ อัตลักษณ์จึงเป็นเรื่องของการใช้สัญลักษณ์ด้วย และอัตลักษณ์เกี่ยวข้องกับมิติภายในของความเป็นตัวเราอย่างมากทั้งในด้านอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด

สรุปได้ว่า อัตลักษณ์มีความสำคัญคือ ความเป็นปัจเจกที่เชื่อมต่อและสัมพันธ์กับสังคม และมีความเกี่ยวข้องกับมิติภายในของความเป็นตัวเรา รวมถึง ด้านอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด

2.1.3 ประเภทของอัตลักษณ์

มีนักวิชาการได้แบ่งประเภทของอัตลักษณ์แตกต่างกัน ซึ่งบางท่านแบ่งเป็น 2 ประเภท และบางท่านเป็น 3 ประเภท เพราะมีเกณฑ์ในการจำแนกแตกต่างกัน

ประเภทของอัตลักษณ์ แบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่ 1) อัตลักษณ์ส่วนบุคคล (Personal Identity) เป็นสิ่งที่แสดงออกถึงการรู้จักตนเอง การรับรู้ตนเอง การยอมรับตนเอง ความมั่นใจในตนเอง และความภาคภูมิใจในตนเองที่เกิดจากการปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ 2) อัตลักษณ์ทางสังคม (Social Identity) เป็นสิ่งที่แสดงออกถึงผลของการขัดเกลาทางสังคม กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม และระบบการศึกษา ทั้งนี้สิ่งที่แสดงออกมาจะปรากฏในรูปแบบวิถีชีวิต ความเชื่อ และแบบแผนพฤติกรรม (แนวคิดอัตลักษณ์ Identity. ม.ป.ป. : ออนไลน์)

วีระดา สมสวัสดิ์ (2545 : 77) แบ่งอัตลักษณ์เป็น 3 ประเภท คือ 1) อัตลักษณ์หรือตัวตนส่วนตัว (Personal or Self Identity) เป็นปัจเจกชน สามารถที่จะมีส่วนร่วมในการก่อรูป 2) อัตลักษณ์ส่วนร่วม (Collective Identity) หมายถึง อัตลักษณ์ที่ปัจเจกชนจำนวนหนึ่งมีร่วมกัน ทั้งทางด้านที่เป็นอัตลักษณ์ส่วนตัว และอัตลักษณ์ทางสังคม 3) อัตลักษณ์ทางสังคม (Social Identity) หมายถึง อัตลักษณ์ที่คนอื่น ๆ มอบให้กับปัจเจกชน กล่าวอีกนัยหนึ่ง หมายความว่า ปัจเจกชนคนหนึ่งอาจถูกกำหนดนิยามในทางสังคม โดยเชื่อมโยงกับอาชีพ ศาสนา ภูมิหลังทางชาติพันธุ์ หรืออาจจะเป็นประเภททางสังคมใด ๆ ก็ได้

จากเอกสารและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์ดังกล่าวข้างต้น สรุปประเด็นได้ว่า อัตลักษณ์คือ ลักษณะเฉพาะ เป็นคุณสมบัติของบุคคล หรือเป็นสิ่งที่แสดงออกถึงความเป็นตัวตน เป็นสำนึกที่บุคคลรับรู้ อัตลักษณ์เป็นสิ่งที่ได้รับอิทธิพลจากโครงสร้างของสังคม และแยกไม่ออกระหว่างปัจเจกชนกับสังคม

2.2 ความรู้เกี่ยวกับชาวจีนในสังคมไทย

ชาวจีนมีประวัติการอพยพไปยังดินแดนต่าง ๆ มานานแล้ว ประวัติศาสตร์สมัยแรกของชาวจีนโพ้นทะเลปรากฏอยู่ในสมัยราชวงศ์หมิง โดยนายพลเจิ้งเหอ นักเดินเรือผู้ยิ่งใหญ่ที่สุดในประวัติศาสตร์จีน ได้ส่งคนนับพันไปสำรวจทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดีย ซึ่งส่วนมากเป็นชาวกวางตุ้ง และฮกเกี้ยน ผู้คนที่ส่งออกไปสำรวจทะเลนั้น จำนวนมากที่อยู่ถาวร ณ ที่ต่าง ๆ และมีได้กลับมายังประเทศจีนอีกเลย (ชาวจีนโพ้นทะเล. ม.ป.ป. : ออนไลน์)

ชาวจีนโพ้นทะเล หรือ หัวเฉียว (华侨) คือ คนเชื้อสายจีนที่อพยพไปอยู่นอกประเทศจีนเพื่อหนีภัยสงครามและความอดอยาก โดยมากไปเป็นกสิกรรมตามท่าเรือ โดยยังรักษานขนบธรรมเนียมประเพณีของเชื้อชาติจีนไว้ เมื่อชาวจีนโพ้นทะเลไปอาศัยอยู่ประเทศใดแล้ว ก็มักจะเป็นชนชั้นที่ทำการค้าแลกเปลี่ยน ก่อร่างสร้างตัวขึ้นมาเป็นลำดับและรวมตัวกันเป็นชุมชนชาวจีนในแต่ละประเทศขึ้นมา ดังปรากฏว่ามีไชน่าทาวน์ตามเมืองสำคัญต่าง ๆ ทั่วโลก ประเทศไทยก็เป็นจุดหมายปลายทางหนึ่งในการอพยพนั้น เนื่องจากคำร่ำลือปากต่อปากว่า เมืองสยามหรือสยามล่อ เป็นดินแดนอุดมสมบูรณ์ โยนเมล็ดพืชลงไปก็ปลูกขึ้น เป็นต้น ชาวจีนจึงทยอยอพยพมาทำมาหากินในดินแดนนี้ตั้งแต่สมัยอาณาจักรสุโขทัยและอาณาจักรอยุธยา จนมีกองอาสาจีนและก๊กจีนขึ้นตรงกับกรมท่าซ้าย มีหัวหน้าดำรงตำแหน่งขุนนางคือพระยาโชฎึกราชเศรษฐี ควบคุมการค้าสำเภาและการติดต่อกับจีน (คนจีนโพ้นทะเลในไทย มีมากเป็นอันดับสองของโลก. ม.ป.ป. : ออนไลน์) คนไทยเชื้อสายจีนมีบทบาทสำคัญในประเทศไทยในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะทางธุรกิจการค้า

ภารดี มหาขันธ์ และมันท์ชญา มหาขันธ์ (2554 : 29, 106 -137) กล่าวว่า ชาวจีนทำให้ธุรกิจการค้าขายระหว่างจีนกับไทยได้พัฒนาขึ้น การนำสิ่งของมาขายที่ประเทศไทยและนำข้าวไปขายที่จีน ทำให้มีการติดต่อและการแลกเปลี่ยนกันมากขึ้นเรื่อย ๆ เมืองจีนเป็นเมืองที่มีอิทธิพลต่อประเทศไทยเป็นอย่างมากตั้งแต่อดีต ในปัจจุบันชาวไทยเชื้อสายจีนพูดภาษาไทยผสมภาษาจีนในการติดต่อกันเอง โดยเฉพาะชาวแต้จิ๋วที่อยู่ในกรุงเทพมหานคร โดยครอบครัวลูกหลานจีนยังปฏิบัติตามประเพณีและค่านิยมจีนต่าง ๆ รวมถึงการดูแลสุขภาพ อาหาร แพทย์แผนจีน การสร้างโรงเรียนจีน การมีหนังสือพิมพ์จีน ทำให้มีการเผยแพร่วัฒนธรรมจีน ทั้งการนับถือศาสนาและความเชื่อของจีนที่ประกอบอยู่ในการดำเนิน

ชีวิตและการสร้างศาลเจ้าขึ้นมาเพื่อไหว้เจ้า การจัดเทศกาลวันตรุษจีน วันเซ็งเม้ง วันไหว้พระจันทร์ เพื่อระลึกถึงบรรพบุรุษ และเทพที่นับถือตามความเชื่อของจีน ให้คนไทยรู้จักวัฒนธรรมจีน และส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับไทยดีขึ้น

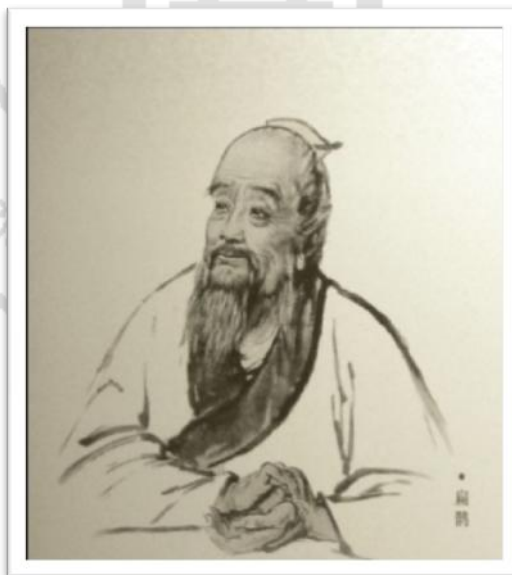
สรุปได้ว่า ชาวจีนอพยพในประเทศไทยมีบทบาทต่อสังคมไทยในด้านต่าง ๆ เป็นอย่างมาก โดยเฉพาะทางธุรกิจการค้า จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ชาวจีนอพยพเข้ามาประเทศไทย ทำให้ความสัมพันธ์ด้านสังคมและวัฒนธรรมระหว่างไทย-จีนพัฒนาไปอย่างใกล้ชิด และแนบแน่นมาโดยตลอด ประชาชนของทั้งสองประเทศมีการไปมาหาสู่เพื่อเผยแพร่และแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่อง ทำให้วัฒนธรรมจีนหลาย ๆ ด้านปรากฏอยู่ในสังคมไทย ทั้งภาษา ศิลปะ การกินอยู่ เทศกาล เครื่องใช้สอย ความเชื่อ เป็นต้น ฉะนั้นวิถีชีวิตและวัฒนธรรมจีนของชาวจีนอพยพจึงปรากฏอยู่ในสังคมไทยจนปัจจุบัน

2.3 ความรู้เกี่ยวกับการแพทย์แผนจีนในประเทศไทย

2.3.1 ความเป็นมาของการแพทย์แผนจีน

การแพทย์แผนจีน (Traditional Chinese Medicine, TCM) เป็นศาสตร์การแพทย์ที่พัฒนา มาจากประสบการณ์การรักษา หรือการค้นคว้าเพื่อความอยู่รอดจากโรคภัยไข้เจ็บต่าง ๆ ของชาวจีนที่ สละสลวยมานานนับพันปี หลักฐานที่แสดงให้เห็นว่าการแพทย์แผนจีนได้ก่อกำเนิดขึ้น โดยมีศาสตร์ และทฤษฎีการแพทย์เฉพาะของตนเอง คือ คัมภีร์ทางแพทย์ 3 เล่ม ได้แก่ คัมภีร์หวงตี้เนย์จิง (皇帝 内经) คัมภีร์เสินหนงเป็นเฉ่าจิง (神农本草经) และคัมภีร์ซางหวนจ่าปั้งลุ่น (伤寒杂病论)

ภาพที่ 1 หมอเหวตา เปียนเซวี่ หมอคนแรกที่เริ่มวิชาจับชีพจร

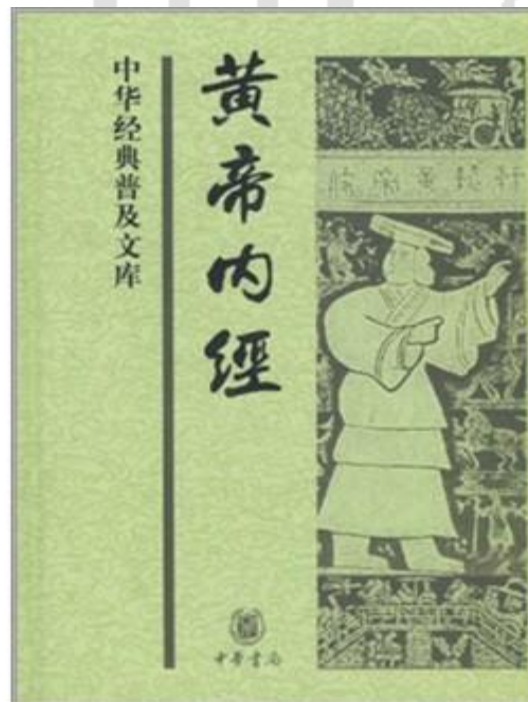
ที่มา : 中国中医网. 2538 : ออนไลน์.

ภาพที่ 2 หลักฐานทางโบราณคดีแสดงประวัติการแพทย์จีน

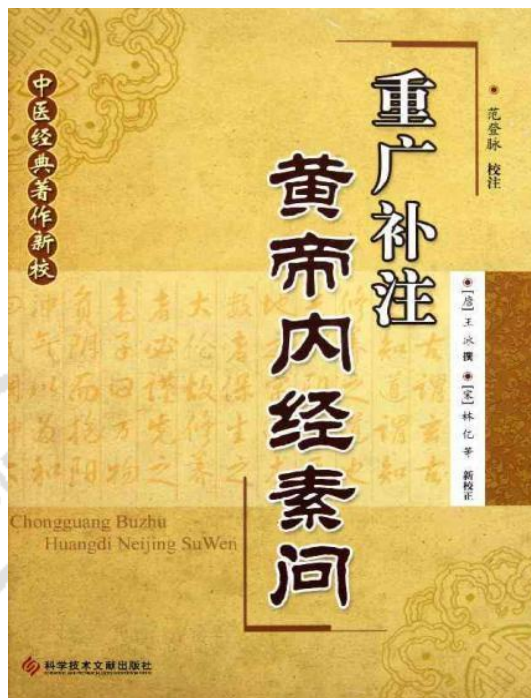
ที่มา : 中华中医网. 2538 : ออนไลน์.

ภาพที่ 3 คัมภีร์หวงตี้เน่ยจิง

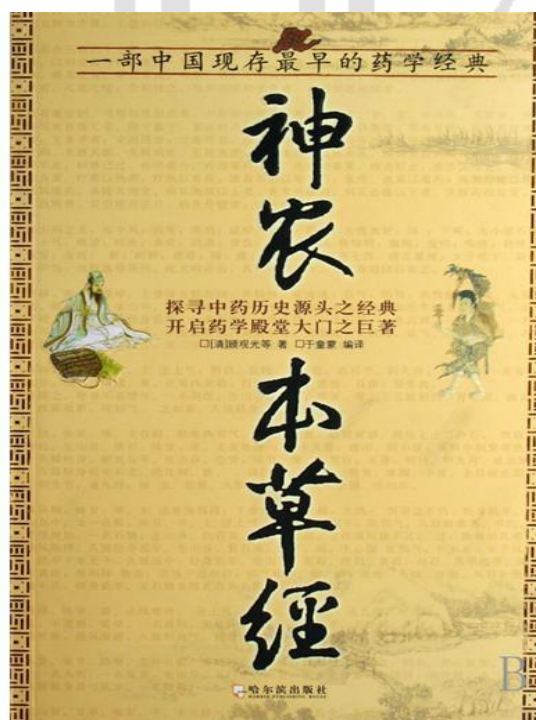
ที่มา : 黄帝内经网. 2556 : ออนไลน์.

ภาพที่ 4 คัมภีร์หวงตี้ไฉ่ยั้งจิง ภาคซูเวิน

ที่มา : 黄帝内经网. 2556 : ออนไลน์.

ภาพที่ 5 คัมภีร์เสินหนงเปิ่นเฉ่าจิง

ที่มา : 中医药. 2553 : ออนไลน์.

คัมภีร์หวงตี้เนย์จิง (黄帝内经) หรือ เนย์จิง (内经) แบ่งเป็น 2 ภาค คือ ซู่เวิน (素问) หรือ Plain Questions หรือ คำถามง่าย ๆ และ หลิงซู่ (灵枢) หรือ Miraculous Pivot หรือ แกนมหัศจรรย์ เชื่อว่าเป็นผลงานของปราชญ์หลายคนในยุคจั้นกั๋ว แต่ตั้งชื่อว่าเป็นคัมภีร์หวงตี้เนย์จิงตามประเพณี และเพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือของตำรา เนื้อหาทั้งหมด 81 เรื่อง กล่าวถึงการเรียนวิชาแพทย์ จรรยาบรรณในการประกอบวิชาชีพ หลักพื้นฐานเรื่องอิน-หยาง (阴阳) และธาตุทั้งห้า หรือ อู่สิง (五行) คือ ไม้ ไฟ ดิน ทอง และน้ำ ตลอดจนหลักธรรมชาติ 6 ประการ คือ การป้องกันและการรักษา สาเหตุ และอาการของโรค ผลของฤดูกาล ผลของภูมิศาสตร์ ผลจากอุดุนิยม การฝังเข็ม และการรมยา

คัมภีร์เสินหนงเป็นเฉ่าจิง (神农本草经) หรือ Classic of Shen Nong's Materia Medica หรือ ตำราเภสัชวิทยาดั้งเดิมของเสินหนง มีอายุราว 1,780 ปี ประกอบด้วยตำรา 3 เล่ม กล่าวถึง ตัวยา 365 ชนิด ได้แก่ พืช 252 ชนิด สัตว์ 67 ชนิด และแร่ธาตุ 46 ชนิด มีการแบ่งยาออกเป็น 3 ระดับตามความปลอดภัย คือ ชั้นดี (Top grade) เป็นยาที่มีความปลอดภัยในการใช้ ชั้นปานกลาง (Middle grade) เป็นยาที่ไม่มีอันตรายหากใช้อย่างถูกต้อง และชั้นต่ำ (Low grade) เป็นยาที่อันตรายโดยเฉพาะหากรับประทานมากเกินไป

ตามคัมภีร์เสินหนงเป็นเฉ่าจิง ยังริเริ่มหลักทฤษฎียาจีนโดยแบ่งยาออกเป็น 4 จำพวก (ร้อน เย็น อุ่น และกลาง) 5 รส (เปรี้ยว เค็ม เผ็ด หวาน และขม) 7 ผลลัพธ์ (ตัวยาเดี่ยว เสริมฤทธิ์กัน เสริมฤทธิ์ฝ่ายเดียว ถูกข่ม ลดทอนหรือกำจัดพิษ ลดทอนฤทธิ์ และให้ผลตรงข้าม) หลักการรักษาอาการ ฝ้ายเย็นด้วยยาร้อน และรักษาอาการฝ้ายร้อนด้วยยาเย็น อย่างไรก็ตาม ในยุคราชวงศ์ฮั่น ลัทธิเต๋าที่มีอิทธิพลสูง ทำให้มีการมุ่งแสวงหาอายุวัฒนะมากกว่าเรื่องการรักษาโรค ตัวยาที่ใช้ประกอบเป็นยาอายุวัฒนะจึงถูกจัดเป็นยาชั้นดี ซางห่านจ่าปี้งลุ่น (伤寒杂病论) หรือ Treatise on Febrile and Miscellaneous Diseases หรือ ตำราไข้และโรคเบ็ดเตล็ด เขียนโดย จางจ้งจิง (张仲景)

ตอนปลายยุคราชวงศ์ฮั่นตะวันออก (ค.ศ. 25-220) มีการรวบรวมความรู้ทางการแพทย์ในอดีต และประสบการณ์ของตนเอง แต่งตำรา 16 เล่ม แยกโรคตามอาการ และอาการแสดง ที่สำคัญคือ เลิกเชื่อว่าเทวดาและสิ่งศักดิ์สิทธิ์เป็นต้นเหตุทำให้เกิดโรค และบรรยายวิธีการรักษา 8 วิธี ได้แก่ การขับเหงื่อ การทำให้อาเจียน การระบาย การประสาน การให้ความอุ่น การลดความร้อน การบำรุง และการสลาย (ยุคก่อนกำเนิดทฤษฎีการแพทย์จีน. ม.ป.ป. : ออนไลน์)

ภาพที่ 6 จางจิ่งจิ่ง (张仲景)

ที่มา : 中医药. 2555 : ออนไลน์.

โกวิท คัมภีร์ภาพ (2544 : 5) กล่าวว่า แผ่นดินประเทศจีนมีบรรพบุรุษของมนุษย์สมัยใหม่อาศัยอยู่มานานกว่า 1 ล้านปี มนุษย์สมัยดึกดำบรรพ์รู้จักสรรพคุณทางยาของอาหารบางชนิดว่ารักษาอาการเจ็บป่วยได้ รู้จักการเผาสมุนไพรตามผิวหนัง และรู้จักการประคบสมุนไพรใช้เหงื่อหรือฝังตามผิวหนังเพื่อวัตถุประสงค์ในการป้องกันและรักษาโรค การแพทย์แผนจีนเป็นส่วนหนึ่งของความเจริญทางอารยธรรมจีนที่รุ่งเรืองมากกว่า 4,000 ปี

จากข้อความที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การแพทย์แผนจีนมีประวัติมายาวนานมากกว่าห้าพันปี เกิดจากการเรียนรู้และเข้าใจธรรมชาติ ตลอดจนการปรับตัวให้สอดคล้องกลมกลืนกับธรรมชาติที่เป็นจริง การดำรงอยู่ของมนุษย์ต้องมีการต่อสู้เพื่อดำรงชีวิต ต้องทำมาหากินเลี้ยงปากท้อง ต้องต่อสู้กับธรรมชาติ ตั้งแต่ความร้อน และความหนาวของดินฟ้าอากาศ แพทย์จีนในแต่ละยุคได้บุกเบิกหนทางในการค้นคว้าปฏิบัติ จดบันทึก สรุปเรียบเรียงจนกลายเป็นทฤษฎีที่ค่อย ๆ มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นจนกลายเป็นคลังทางปัญญาให้คนรุ่นหลังได้ศึกษาสืบทอดกันมา

2.3.2 การแพทย์แผนจีนในประเทศไทย

ในสมัยนี้คนไทยเริ่มรู้จักการนวดกดจุด การฝึกชี่กง การฝังเข็ม และการเฆาะหรือการจับชีพจรกันกว้างขวางยิ่งขึ้น วิธีการเหล่านี้หลายคนทราบดีว่าเป็นการรักษาคนไข้ตามแบบแพทย์แผนจีน ซึ่งเป็นหนึ่งในศาสตร์แพทย์ทางเลือก (Alternative Medicine) ความจริงศาสตร์การแพทย์แผนจีนในไทยไม่ใช่เรื่องใหม่ ทั้งนี้ มีหลักฐานบันทึกทางประวัติศาสตร์เป็นเครื่องใช้ในการทำยา หรือแม้แต่ตำรับยาสมัยสมเด็จพระนารายณ์ที่บ่งชี้ว่า การแพทย์จีนเข้ามาในประเทศไทยเมื่อหลายร้อยปีมาแล้ว

นายแพทย์ ขวลิต สันติกิจรุ่งเรือง ผู้อำนวยการสถาบันการแพทย์ไทย-จีน เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข กล่าวว่า “ในยุคราชวงศ์ซ่ง-หมิงของจีน เป็นยุคที่เริ่มมีการจัดระบบ มีการพิมพ์และเผยแพร่ ตำรับตำรา มี การชำระคัมภีร์แพทย์แผนโบราณ ในปี ค.ศ.1368 ของจีนตรงกับสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราชของไทย มีคัมภีร์โอสถพระนารายณ์ เป็นคัมภีร์ที่รวบรวมยาในราชสำนักของไทย ประกอบด้วยตำรับล้านนา ของยุโรป ของไทย และมีตำรับหนึ่งที่เป็นของจีนที่หมोजินมาเขียนไว้ นั้นแสดงว่า มีหมोजินเข้ามาในไทยแล้วจึงได้กลายมาเป็นส่วนหนึ่งในคัมภีร์โอสถพระนารายณ์” เช่นเดียวกับคุณหมอ หลินตันเฉียน แพทย์จีนที่เดินทางเข้ามาทำงานรักษาคนไข้ในเมืองไทยเป็นเวลา 11 ปี และปัจจุบันยังเป็นแพทย์ประจำโรงพยาบาลหัวเฉียว ก็กล่าวว่า “เมื่อไม่นานมานี้ผมไปที่จังหวัดอยุธยาาก็ยังเห็นหลักฐานว่า มีที่บดยาอายุกว่า 100 ปี ซึ่งเป็นหลักฐานว่า การแพทย์จีนเข้ามาในประเทศไทยนานแล้ว ทั้งคนไทยที่เป็นเชื้อสายจีนเองก็ให้ความสำคัญกับการรักษาด้วยการแพทย์แผนจีนมาแต่เนิ่นนานด้วย” (การแพทย์แผนจีนในไทย. ม.ป.ป. : ออนไลน์)

สรุปได้ว่า ปัจจุบันการแพทย์แผนจีนได้รับการยอมรับอย่างถูกต้องตามกฎหมาย โดยมีการบรรจุศาสตร์การแพทย์แผนจีนเข้าเป็นหนึ่งใน การแพทย์ทางเลือก ที่รับรองโดยกระทรวงสาธารณสุขของไทยเมื่อไม่นานมานี้ อีกด้านหนึ่งแพทย์ที่จบการแพทย์แผนปัจจุบันกว่า 400 คนในเมืองไทยก็ให้ความสนใจเข้ารับการอบรมศาสตร์การแพทย์แผนจีน การฝังเข็ม และยังมี การตั้งสมาคมแพทย์ฝังเข็ม และใช้สมุนไพรในไทยด้วย ซึ่งหน่วยงานสมาคมเหล่านี้มีมานานแล้ว และบทบาทของการแพทย์แผนจีนในไทยในปัจจุบัน เริ่มมีความสำคัญเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากการติดต่อระหว่างไทยกับจีน และความสัมพันธ์ที่กระชับแนบแน่น ส่งผลให้ให้เกิดความร่วมมือระหว่างรัฐบาลทั้งสองประเทศ มีการเปิดสถาบันการแพทย์ไทย-จีน เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งเป็นเครื่องยืนยันถึงความสำคัญของการแพทย์แผนจีนที่เป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญในวงการแพทย์ของไทย

การแพทย์แผนจีนในประเทศไทยได้รับการส่งเสริมอย่างกว้างขวาง โดยโรงพยาบาลหัวเฉียว มีบทบาทสำคัญที่สุดในเรื่องการส่งเสริมแพทย์แผนจีน ซึ่งโรงพยาบาลหัวเฉียว ก่อตั้งโดยมูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง เริ่มจากเป็นสถานพยาบาลผดุงครรภ์เล็ก ๆ เปิดให้บริการทำคลอดทั้งในและนอกสถานที่ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2481 มีสถิติคนไข้นอกเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ จนสถานที่ไม่สามารถรองรับผู้มารักษาได้ แม้แต่ในช่วงปี พ.ศ. 2485 ซึ่งเป็นช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ที่กรุงเทพฯ ถูกโจมตี แพทย์และพยาบาลยังคงให้บริการทำคลอด และรักษาพยาบาลอย่างไม่ย่อท้อ เมื่อสงครามสิ้นสุดลง ประชากรในกรุงเทพฯ เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว คณะกรรมการบริหารมูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง จึงดำริให้ย้ายโรงพยาบาลฯ จากบริเวณหลังวัดเทพศิรินทราวาสมายังสถานที่ตั้งปัจจุบัน โดยหันหน้าออกทางถนนสุขุมวิทและเริ่มต้นโครงการก่อสร้างอาคารถาวร และทันสมัยสมบูรณ์แบบขึ้น เพื่อรองรับการบริการรักษาพยาบาลครอบคลุมทุกสาขาโรค โดยไม่คำนึงถึงเชื้อชาติ ศาสนา และฐานะ อาคาร 22 ชั้น จึงได้กำเนิดขึ้นในปี พ.ศ. 2513 ด้วยความร่วมมือและแรงใจของผู้มีจิตศรัทธาบริจาคทรัพย์สมทบทุนก่อสร้าง และจัดซื้ออุปกรณ์ทางการแพทย์อย่างไม่ขาดสาย การก่อสร้างเสร็จสิ้นลงในปีพ.ศ. 2521 และเปิดบริการในวันที่ 19 มิถุนายน พ.ศ. 2521 เป็นต้นมา (โรงพยาบาลหัวเฉียว ก่อตั้งโดยมูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง. ม.ป.ป. : ออนไลน์)

ภาพที่ 7 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชพร้อมด้วย สมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ฯ ได้เสด็จพระราชดำเนินทรงประกอบพิธีเปิดอาคาร 22 ชั้น โรงพยาบาลหัวเฉียว

ที่มา: โรงพยาบาลหัวเฉียว. 2551 : ออนไลน์.

ปัจจุบัน โรงพยาบาลหัวเฉียว เติบโตก้าวหน้าขึ้นเป็นโรงพยาบาลทั่วไป (GENERAL HOSPITAL) ให้บริการทุกสาขาการแพทย์ และมุ่งมั่นที่จะดำเนินตามรอยปณิธานของหลวงปู่โตสง พร้อมให้บริการด้วยคุณภาพมาตรฐาน HA (Hospital Accreditation)

หมอลิ้น แพทย์จีนแห่งโรงพยาบาลหัวเฉียวได้กล่าวว่า คนที่มารักษาที่หัวเฉียว มีทั้งคนไทย คนจีนโพ้นทะเลและคนต่างชาติ คนพม่า ลาว เวียดนาม ฝรั่งเศสวันตก คนดำคนขาว มารักษาด้วยอาการต่าง ๆ กัน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการแพทย์จีนเป็นที่สนใจและให้การยอมรับทั้งคนไทยและของชาวต่างชาติมาก จนถึงปัจจุบัน โรงพยาบาลหัวเฉียวเปิดคลินิกแพทย์แผนจีนมาได้ 11 ปีแล้ว มีแพทย์ทั้งที่มาจากประเทศจีนและแพทย์จีนในไทยที่ได้รับใบอนุญาตประกอบโรคศิลป์รักษาผู้ป่วยด้วยการแพทย์แผนจีน 20 กว่า คน ขณะนี้ทางคลินิกแพทย์แผนจีนแห่งนี้เปิดให้บริการรักษาผู้ป่วยด้วยการแพทย์แผนจีนในแผนกต่าง ๆ อาทิ อายุรกรรมและแมะ ผังเข็ม นวดและทุยหนา โรคผิวหนัง และโรคกระดูก (การแพทย์แผนจีนในไทย. ม.ป.ป. : ออนไลน์)

จากข้อความที่กล่าวมาเห็นได้ว่า การแพทย์แผนจีนในเมืองไทยมีบทบาทสำคัญในปัจจุบัน โดยเริ่มมีความสำคัญเพิ่มมากขึ้น เนื่องด้วยการติดต่อระหว่างไทยกับจีนและความสัมพันธ์ที่กระชับแนบแน่น ส่งผลให้เกิดความร่วมมือระหว่างรัฐบาลทั้งสองประเทศ มีการเปิดสถาบันการแพทย์จีนเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งเป็นเครื่องยืนยันถึงความสำคัญของการแพทย์แผนจีนและการยอมรับการแพทย์แผนจีนที่เพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ

2.3.3 คณะการแพทย์แผนจีนมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

ประเทศไทยมีประกาศใช้พระราชบัญญัติการแพทย์ พ.ศ. 2466 มีแพทย์แผนจีนจำนวนหนึ่งได้ขึ้นทะเบียนเป็นผู้ประกอบโรคศิลป์สาขาแผนโบราณ ต่อมาได้มีการประกาศพระราชบัญญัติควบคุมการประกอบโรคศิลป์ พ.ศ. 2479 ซึ่งได้กำหนดการประกอบโรคศิลป์ในสาขาเวชกรรมคือ การตรวจโรค

การป้องกันโรค การบำบัดโรคมนุษย์ด้วยกรรมวิธีของการประกอบโรคศิลป์ตามแผนนั้น ๆ โดยมี คณะอนุกรรมการวิชาชีพแผนโบราณเป็นผู้กำกับดูแลผู้ประกอบโรคศิลป์แผนโบราณ ต่อมา พ.ศ. 2542 ได้มีประกาศพระราชบัญญัติประกอบโรคศิลป์ ซึ่งได้เปลี่ยนชื่อสาขาการแพทย์แผนโบราณเป็นการแพทย์แผนไทย ดังนั้นกลุ่มแพทย์จีนที่เคยได้รับอนุญาตประกอบโรคศิลป์ภายใต้สาขาการแพทย์แผนโบราณ ร่วมกับศูนย์ความร่วมมือการแพทย์ไทย-จีน กรมการแพทย์ สถานพยาบาลหัวเฉียวแผนโบราณ มูลนิธิป่อเต็กตึ๊งได้เสนอคณะกรรมการประกอบโรคศิลป์พิจารณาตราการแพทย์แผนจีน และคณะกรรมการประกอบโรคศิลป์ได้เห็นชอบให้ใช้มาตรา 31 แห่งพระราชบัญญัติประกอบโรคศิลป์ พ.ศ.2542 โดยใช้ศาสตร์การแพทย์แผนจีนตามมาตราดังกล่าวเมื่อ พ.ศ. 2543

มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ เป็นสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่เปิดดำเนินการโดยมีรากฐานจากโรงเรียนผดุงครรภ์อนามัย วิทยาลัยหัวเฉียวและพัฒนามาเป็นมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ซึ่งมีปรัชญาของมหาวิทยาลัยว่า “เรียนรู้เพื่อรับใช้สังคม” เป็นสถาบันที่มีความพร้อมของบุคลากรทั้งในสาขาวิชาภาษาจีน และสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ ตลอดจนทรัพยากรสารสนเทศ และอาคารสถานที่ต่าง ๆ ที่เอื้ออำนวยต่อการจัดการศึกษา ประกอบกับความต้องการผลิตบุคลากรทางแพทย์แผนจีน ดังนั้นจึงมีการจัดการศึกษาหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการแพทย์แผนจีนขึ้นในระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย เพื่อผลิตและฝึกอบรมบุคลากรทางการแพทย์แผนจีนสนองตอบความต้องการของสังคม และมุ่งพัฒนาให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการเรียนการสอนแพทย์แผนจีนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ต่อไป

ภาพที่ 8 สัญลักษณ์ของมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

เรียนรู้เพื่อรับใช้สังคม

ที่มา : มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ. 2554 : ออนไลน์.

มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ เล็งเห็นถึงความต้องการจำเป็นในการผลิตบุคลากรที่มีความรู้ในศาสตร์การแพทย์แผนจีน เพื่อนำศาสตร์การแพทย์แผนจีนเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของระบบสุขภาพสำหรับประชาชนไทย และมุ่งพัฒนาให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการเรียนการสอนแพทย์แผนจีนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ต่อไป มหาวิทยาลัยจึงได้ลงนามเซ็นสัญญาความร่วมมือทางวิชาการกับมหาวิทยาลัยแพทย์แผนจีนเซี่ยงไฮ้ (Shanghai University of Traditional Chinese Medicine)

ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน เพื่อเปิดหลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาการแพทย์แผนจีน และ โดยเมื่อวันที่ 12 กันยายน พ.ศ. 2546 ได้มีการลงนามในข้อตกลงความร่วมมือทางการศึกษา การแพทย์แผนจีนในประเทศไทยรวมทั้งความร่วมมือในการฝึกอบรมต่าง ๆ ระหว่างมหาวิทยาลัย การแพทย์แผนจีนเชียงใหม่ และมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ซึ่งทำให้เกิดการจัดตั้งหลักสูตร วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาการแพทย์แผนจีน ร่วมกันภายใต้ข้อตกลงความร่วมมือระหว่าง การสาธารณสุขประเทศไทยและสาธารณรัฐประชาชนจีน อีกทั้งจะก่อประโยชน์ในด้านการดูแลสุขภาพ และการรักษาพยาบาลทางการแพทย์แผนจีนให้แก่ประชาชนชาวไทย (ประวัติความเป็นมาของ คณะ การแพทย์แผนจีน. ม.ป.ป. : ออนไลน์)

ต่อมาเมื่อวันที่ 15 มกราคม พ.ศ. 2547 ได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการแพทย์แผนจีนของมหาวิทยาลัย หัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ และเปิดหลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาการแพทย์แผนจีน เป็นหลักสูตร แห่งแรกนอกประเทศจีน ดังนั้น คณะการแพทย์แผนจีนมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติเป็น คณะการแพทย์แผนจีนแห่งแรกในประเทศไทย ที่ทำให้การแพทย์แผนจีนได้พัฒนาสูงขึ้นในสังคมไทย

วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งคณะกรรมการแพทย์แผนจีนมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติมี 3 ข้อ ได้แก่ 1) เพื่อผลิตบัณฑิตทางการแพทย์แผนจีนให้มีความรู้ ความเข้าใจ โดยใช้แนวคิดหลักการ ทฤษฎีการแพทย์แผนจีน กระบวนการสร้างเสริมสุขภาพ และศาสตร์สาขาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยให้บริการ ดูแลสุขภาพของประชาชน เป็นการสร้างศักยภาพการดูแลตนเองของบุคคล ครอบครัว และชุมชน 2) เพื่อผลิตบัณฑิตทางการแพทย์แผนจีนให้สามารถปฏิบัติงานร่วมกับทีมสุขภาพและบุคลากรหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องในการให้บริการสาธารณสุขทุกระดับ 3) เพื่อผลิตบัณฑิตให้มีความรู้ ความสามารถพร้อม ด้วยจริยธรรมคุณธรรมและจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพให้บริการแก่สังคม โดยยึดมั่นและสนับสนุนหลักการ ประชาธิปไตย และดำรงตนเป็นพลเมืองดีของสังคม (คู่มือการศึกษา ปีการศึกษา 2552.2552 : 328)

ภาพที่ 9 สัญลักษณ์คณะกรรมการแพทย์แผนจีนของมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

ที่มา : คณะการแพทย์แผนจีน. 2552 : ออนไลน์.

ตราสัญลักษณ์คณะกรรมการแพทย์แผนจีนเป็นรูปงูพันรอบเข็มฝิงเข็ม หมายถึงเครื่องหมายแสดง อาชีพทางด้านแพทย์และเข็มฝิงเข็มเป็นการเน้นถึงศาสตร์การแพทย์แผนจีน เนื่องจากเป็นหนึ่งใน เครื่องมือการรักษาในศาสตร์การแพทย์แผนจีน แผนภาพไท่จี่ (สัญลักษณ์หยินหยาง) เป็นปรัชญาที่แสดงถึง

ความสมดุล อันเป็นสัจธรรมของโลก ซึ่งเป็นพื้นฐานของศาสตร์การแพทย์แผนจีน วงกลมด้านนอก สีเขียวตองอ่อน หมายถึง ความเป็นคณะกรรมการแพทย์แผนจีน ซึ่งมีสีเขียวตองอ่อนเป็นสีประจำคณะ (คณะกรรมการแพทย์แผนจีน. ม.ป.ป. : ออนไลน์) โดยมีการดำเนินการให้สอดคล้องกับปรัชญามหาวิทยาลัย หัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติที่กล่าวว่า “เรียนรู้เพื่อรับใช้สังคม”

จากเอกสารและแนวคิดเกี่ยวกับการแพทย์แผนจีนดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสรุปได้ว่าการแพทย์แผนจีนเป็นศาสตร์การแพทย์ที่พัฒนามาจากประสบการณ์การรักษา หรือการดัดรนเพื่อความอยู่รอดจากโรคภัยไข้เจ็บต่าง ๆ ของชาวจีนที่สะสมกันมานานหลายปี การแพทย์แผนจีนเข้าสู่ประเทศไทยพร้อมกับการย้ายถิ่นของชาวจีนมาสู่ประเทศไทย ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับจีนมากขึ้นเรื่อย ๆ และมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติได้ร่วมมือกับมหาวิทยาลัยการแพทย์แผนจีนเซี่ยงไฮ้ก่อตั้งคณะกรรมการแพทย์แผนจีน ดังนั้น มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติจึงเป็นมหาวิทยาลัยแห่งแรกในประเทศไทยที่ดำเนินการเปิดสอนในหลักสูตรการแพทย์แผนจีนในสังคมไทย

2.3.4 การศึกษาแพทย์แผนจีนในมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

แพทย์แผนจีนเป็นศาสตร์การแพทย์ที่เห็นผลการรักษาได้อย่างรวดเร็ว มีผลข้างเคียงน้อย สามารถรักษาโรคได้อย่างกว้างขวางในราคาที่ไม่แพงและเป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป ปัจจุบันจัดเป็นการแพทย์แบบองค์รวมในระบบสุขภาพของโลก หลักการและทฤษฎีรวมทั้งการรักษาแบบการแพทย์แผนจีนเป็นส่วนหนึ่งของอารยธรรมจีนและวัฒนธรรมจีน โดยได้ถูกบันทึกและพัฒนาสืบต่อมานานกว่า 5,000 ปี

ช่วงพ.ศ. 2547 ถึงปัจจุบันนี้ ระบบการจัดการการศึกษาการแพทย์แผนจีนในมหาวิทยาลัยได้รับการพัฒนาอย่างรวดเร็วและได้รับการยอมรับจากองค์การอนามัยโลก (WHO) และแพทย์จากทั่วโลก คณะกรรมการแพทย์แผนจีนมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติเป็นแห่งแรกในประเทศไทยที่เปิดสอนหลักสูตรการแพทย์แผนจีนบัณฑิต เป็นหลักสูตร 6 ปี โดยบัณฑิตจะได้รับปริญญาของมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติที่ลงนามร่วมกับมหาวิทยาลัยการแพทย์แผนจีนเซี่ยงไฮ้ ผู้สำเร็จการศึกษามีสิทธิสอบใบอนุญาตประกอบวิชาชีพแพทย์แผนจีนในประเทศไทยของกระทรวงสาธารณสุขไทย วิชาการแพทย์แผนจีนทั้งหมดจะสอนเป็นภาษาจีนกลาง สำหรับนักศึกษาที่ไม่มีความรู้พื้นฐานภาษาจีน มหาวิทยาลัยจะกำหนดให้นักศึกษาเรียนวิชาภาษาจีนพื้นฐานก่อน 1 ปีการศึกษา เพื่อสอบวัดระดับความรู้วิชาภาษาจีนให้ได้ระดับ 5 ก่อนเข้าเรียนวิชาทางการแพทย์แผนจีนควบคู่ไปกับวิทยาศาสตร์การแพทย์แผนปัจจุบัน โดยในปีสุดท้ายนักศึกษาจะต้องไปฝึกงานทางคลินิกที่โรงพยาบาลในสาธารณรัฐประชาชนจีนเป็นเวลา 6 เดือน ภายใต้การกำกับดูแลของมหาวิทยาลัยการแพทย์แผนจีนเซี่ยงไฮ้ และกลับมาฝึกงานทางคลินิกในประเทศไทยที่คลินิกหัวเฉียวไทย-จีน แพทย์แผนไทยโรงพยาบาลหัวเฉียวอีก 6 เดือน หลักสูตรการแพทย์แผนจีนบัณฑิต เปิดรับนักศึกษาที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สายวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์รวมถึงนักศึกษาที่สำเร็จปริญญาตรีแล้วที่ผ่านมามีบัณฑิตจากหลากหลายสาขา อาทิ แพทยศาสตร์ ทันตแพทย์ วิศวกรรมศาสตร์ เกษตรศาสตร์ ฯลฯ เข้ามาศึกษาต่อในหลักสูตรนี้ ซึ่งมีความทันสมัยและตรงตาม “มาตรฐานการศึกษาการแพทย์แผนจีนระดับปริญญาตรี” ตามที่ประชุมสมัชชาการแพทย์แผนจีนโลก (World Federation of Chinese Medicine Societies) ได้กำหนดไว้ ณ เมืองฉางซา มณฑลหูหนาน เมื่อเดือนพฤษภาคม 2552 (คณะกรรมการแพทย์แผนจีน. ม.ป.ป. : ออนไลน์)

จากเอกสารและแนวคิดเกี่ยวกับการแพทย์แผนจีนดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสรุปได้ว่าการแพทย์แผนจีนเป็นวัฒนธรรมสำคัญส่วนหนึ่งของประเทศจีน ในปัจจุบันได้รับความพัฒนาในไทยซึ่งชาวไทยสามารถศึกษาแพทย์แผนจีนในประเทศไทยได้ โดยคณะกรรมการแพทย์แผนจีนมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติเป็นแห่งแรกในประเทศไทย ที่มีการเปิดสอนหลักสูตรการแพทย์แผนจีน นักศึกษาที่เขามาศึกษาหลักสูตรนี้ จะได้ทำความเข้าใจเกี่ยวกับแพทย์แผนจีน และวัฒนธรรมจีนผ่านระบบการศึกษาขึ้น

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการสำรวจงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องอัตลักษณ์พบว่า มีผู้วิจัยศึกษาเรื่องอัตลักษณ์ไว้อย่างน่าสนใจ โดยเป็นการศึกษาอัตลักษณ์ของคนเฉพาะกลุ่ม และเครื่องใช้สอยของกลุ่มชน เช่น ชาวจีนแต้จิ๋ว ศาลเจ้าจีน เป็นต้น เอกสารเหล่านี้จึงเป็นประโยชน์สำคัญในการทำความเข้าใจเบื้องต้น ตลอดจนเป็นแนวทางสู่การศึกษาวิจัยต่อไป

2.4.1 งานวิจัยที่เกี่ยวกับอัตลักษณ์ชาวจีน

พวงทิพย์ เกิดทรัพย์ (2540) ศึกษาเรื่อง “การคงอยู่และการเปลี่ยนแปลงพิธีศพของชาวจีนที่วัดหัวลำโพงในกรุงเทพมหานคร” มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาลักษณะการคงอยู่และการเปลี่ยนแปลงของพิธีศพของชาวจีน ศึกษาปัจจัยการคงอยู่และการเปลี่ยนแปลงของพิธีศพ อีกทั้งแนวโน้มในอนาคตของพิธีศพของชาวจีน ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะการเปลี่ยนแปลงของพิธีศพของชาวจีน ได้มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบพิธีศพอย่างใดอย่างหนึ่งขึ้นไปเป็นแบบไทย เช่น ใช้โลงไทย (โลงสี่เหลี่ยม) ไม่ทำ กงเต็กฝังศพ จากลักษณะการจัดพิธีศพแบบเดิมคือ ใช้โลงจีน ทำกงเต็กฝังศพในฮวงซุ้ย และมีการลดหย่อนขั้นตอนการปฏิบัติพิธีอีกด้วย จากกรณีศึกษาพบว่า คนจีนรุ่นแรกไม่ได้จัดพิธีศพแบบจีนเสมอไป แต่มีการเปลี่ยนแปลงเป็นพิธีศพแบบไทยเช่นกัน ส่วนลักษณะพิธีศพของคนจีนรุ่นต่อมา จะมีการจัดพิธีเหมือนรุ่นแรกหรือเปลี่ยนแปลงรูปแบบพิธีศพเป็นแบบไทยมากขึ้นกว่ารุ่นแรก ปัจจัยที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพิธีศพชาวจีนในอดีตที่สำคัญคือ การเมือง ส่วนในปัจจุบันนั้นปัจจัยด้านเศรษฐกิจ เป็นพื้นฐานสำคัญที่ทำให้พิธีศพมีการจัดอย่างสมบูรณ์ยิ่งใหญ่มากน้อยและการเปลี่ยนแปลงพิธีศพจะเปลี่ยนแปลงเป็นแบบไทยมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับปัจจัยหนึ่งหรือหลายปัจจัยเป็นหลัก เช่น ระดับการศึกษา ความรู้ด้านภาษาจีน การเป็นสมาชิกของสมาคมจีน ลักษณะครอบครัว เป็นต้น แนวโน้มอนาคตของพิธีศพชาวจีนนั้น จะมีการจัดพิธีศพอย่างไทยและมีการลดขั้นตอนการปฏิบัติพิธีศพมากขึ้น แต่การที่ชาวจีนได้อพยพเข้ามาประเทศไทยอย่างต่อเนื่อง ทำให้เราได้พบเห็นพิธีศพแบบจีนยังคงดำรงอยู่ต่อไป

รตพร ปัทมเจริญ (2544) ศึกษาเรื่อง “บทบาทของศาลเจ้าจีนในการธำรงอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ : ศึกษากรณีในเขตอำเภอเมืองจังหวัดนครปฐม” มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่แสดงให้เห็นความเป็นกลุ่มชาติพันธุ์จีนผ่านศาลเจ้าในบริบทสังคมไทย ผลการศึกษาพบว่าภายในชุมชนชาวไทยเชื้อสายจีน ศาลเจ้ามีบทบาทเป็นอย่างมากในการธำรงอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์จีน ทั้งทางด้านภาษาจีน จากการพยายามรื้อฟื้นโรงเรียนสอนภาษาจีนขึ้นมาอีกครั้ง ทางด้านความเชื่อศาลเจ้าจีนช่วยธำรงความเชื่อของชาวไทยเชื้อสายจีนให้คงอยู่ โดยเฉพาะการจัดกิจกรรมทางศาสนาความเชื่อที่สำคัญ ได้แก่ พิธีกรรมการกินเจ ทั้งนี้ในองค์กรของชาวไทยเชื้อสายจีน ผู้นำชุมชนที่เป็นผู้ควบคุมการดำเนินงานของศาลเจ้าและโรงเรียนจีนเป็นผู้มีบทบาทในการชี้แนะและก่อให้เกิดการสืบเนื่องของการธำรงอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์

จงจิต กล่อมสิงห์ (2546) ศึกษาเรื่อง “การรักษาเอกลักษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนในเมืองเชียงใหม่” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเอกลักษณ์ความเป็นจีนในพิธีกรรม ในรอบชีวิตกลไกและวิธีการในการรักษาเอกลักษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนในเมืองเชียงใหม่ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า เอกลักษณ์ความเป็นจีนในพิธีกรรมในรอบชีวิต ทั้ง 5 พิธี คือ พิธีออกเดือน พิธีผ่านช่วงอายุ (ซุก ฮวย ฮื่อ) พิธีแต่งงาน พิธีแฮยิด พิธีการตาย มีรูปแบบและความหมายในการปฏิบัติของคนจีน 3 รุ่น แตกต่างกัน คนจีนในรุ่นที่ 1 มีการปฏิบัติครบถ้วนแต่คนจีน รุ่นที่ 2 และรุ่นที่ 3 มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบของบางพิธีเพื่อความสะดวกและให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่ตนอยู่ โดยในบางพิธีปฏิบัติไปโดยไม่ทราบความหมายที่แท้จริง ส่งผลให้ระบบความคิดความเชื่อไม่ได้รับการถ่ายทอด ดังนั้นในบางครอบครัวจึงมีการปฏิบัติพิธีกรรมน้อยลง โดยเฉพาะครอบครัวที่แยกออกไปเป็นครอบครัวเดี่ยว ครอบครัวที่ขาดผู้อาวุโสหรือครอบครัวที่แต่งงานกับคนต่างวัฒนธรรม เช่น คนไทย เป็นต้น กลไกและวิธีการที่คนจีนใช้ในการรักษาเอกลักษณ์ความเป็นจีนในพิธีกรรมในรอบชีวิตได้แก่ ครอบครัว โดยวิธีการอบรมสั่งสอน บอกกล่าวแนะนำ ผู้อาวุโส ทำตัวเป็นแบบอย่างและเป็นผู้ให้คำแนะนำ ผู้นำทางศาสนาเป็นผู้ถ่ายทอดความคิด ความเชื่อในหลักคำสอน เครื่องญาติเป็นผู้ให้คำแนะนำและให้สมาชิกเรียนรู้จากการเข้าร่วมพิธี องค์กรและกลุ่มต่างๆ ในชุมชนใช้วิธีการจัดกิจกรรมให้คนในชุมชนได้มีส่วนร่วมในการรักษาเอกลักษณ์วัฒนธรรม ในภาพรวมเอกลักษณ์วัฒนธรรมของคนจีนในเมืองเชียงใหม่ บางส่วนมีการกลืนกลายไปกับวัฒนธรรมใหญ่ แต่มีบางส่วนที่ยังคงเป็นแบบเดิมและบางส่วนได้มีความพยายามฟื้นฟูเอกลักษณ์ของคนจีนขึ้นมาใหม่ โดยใช้กลไกทางสังคมทั้งทางตรงและทางอ้อมเพื่อรักษาเอกลักษณ์ที่บ่งบอกถึงความเป็นคนจีนไว้ต่อไป

วิมลรัตน์ ทวีสิทธิ์ (2546) ศึกษาเรื่อง “การปรับเปลี่ยนอัตลักษณ์ความเป็นจีนของชาวไทยเชื้อสายจีนในบริบทขององค์กรประชาสังคมของกลุ่มชาติพันธุ์จีน : กรณีศึกษาองค์กรในจังหวัดอุบลราชธานี” กลุ่มชาติพันธุ์จีนในจังหวัดอุบลราชธานีได้ก่อตั้งองค์กรเพื่อเป็นสาธารณกุศลและสาธารณประโยชน์ต่อชาวอุบลราชธานีเป็นสำคัญ การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของกลุ่มชาติพันธุ์จีนในจังหวัดอุบลราชธานี ประกอบกับศึกษาอัตลักษณ์ความเป็นจีนและพัฒนาการขององค์กรประชาสังคมของกลุ่มชาติพันธุ์จีน (องค์กรชาวจีน) ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยกำหนดให้องค์กรชาวจีนในจังหวัดเป็นบริบทในการธำรงอัตลักษณ์ความเป็นจีนของกลุ่มชาวไทยเชื้อสายจีน ผลการศึกษาพบว่า จากอดีตจนถึงปัจจุบันองค์กรประชาสังคมของกลุ่มชาติพันธุ์จีนในจังหวัดอุบลราชธานีมีลักษณะแตกต่างกันในรายละเอียดของแต่ละองค์กร แต่มีเป้าหมายดำเนินการไปสู่วัตถุประสงค์เดียวกันคือ นอกเหนือจากการทำหน้าที่เป็นองค์กรการกุศลเพื่อตอบสนองความต้องการด้านสวัสดิการสังคมของผู้ยากไร้แล้ว องค์กรเหล่านี้ยังมีส่วนช่วยในการธำรงอัตลักษณ์ความเป็นจีน อีกทั้งยังส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนอัตลักษณ์ความเป็นจีนของกลุ่มชาวไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดอุบลราชธานีด้วย ทั้งนี้เนื่องจากบริบทของกระแสความเปลี่ยนแปลงด้วยวาทกรรมการพัฒนาและความผันแปรของสังคม เศรษฐกิจและการเมืองในแต่ละยุคสมัย ประกอบกับเกิดการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมพื้นถิ่นของเมืองดอกบัวงามแห่งภาคอีสานนี้ด้วย

ธรรณาภรณ์ วงศ์บุญชัยนันท์ (2547) ศึกษาเรื่อง “พิธีงเต็ก : ระบบสัญลักษณ์และระบบเครือญาติของชาวจีนแต้จิ๋วในเยาวราช” พบว่า พิธีงเต็กเป็นพิธีกรรมชีวิตที่เป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญของพิธีศพของชาวจีนเพื่อแสดงถึงความกตัญญูของลูกหลานที่มีต่อบรรพบุรุษของตน นอกจากนี้ยังสะท้อนให้เห็นถึงโครงสร้างครอบครัวจีนที่มีการกำหนดบทบาทของสมาชิกในครอบครัวและสายตระกูลได้

อย่างชัดเจน พิธีงเด็กยังสะท้อนให้เห็นถึงค่านิยมและความเชื่อของชาวจีนที่ถือว่าการทำงเด็กเป็นการตอบแทนผู้ตายให้มีความเป็นอยู่อย่างสุขสบาย เช่นเดียวกับตอนที่ยังมีชีวิตอยู่ ดังที่เห็นจากการประกอบพิธีครบตามขั้นตอนต่าง ๆ 10 ขั้นตอนที่เป็นสัญลักษณ์แสดงถึงความกตัญญูที่มีต่อผู้ตาย การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจในปัจจุบันทำให้มีการปรับเปลี่ยนขั้นตอนและรูปแบบในพิธีงเด็กให้เข้ากับสภาพแวดล้อม การเสื่อมสลายของระบบครอบครัวจีนเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีผลให้ค่านิยมในการประกอบพิธีงเด็กมีแนวโน้มที่จะลดความสำคัญลง อันเป็นผลมาจากการผสมกลมกลืนทางสังคมและวัฒนธรรมระหว่างจีนกับไทย เช่นมีการใช้โลงศพแบบไทยแทนโลงศพแบบจีน และมีการเผาศพแบบไทยแทนการฝังศพแบบจีนมากขึ้น อย่างไรก็ตามการประกอบพิธีงเด็ก แม้จะมีจำนวนลดลงและอาจสูญหายไปได้ในที่สุด แต่ในปัจจุบันก็ยังคงเป็นพิธีกรรมที่แสดงถึงอัตลักษณ์ของชาวจีน ค่านิยมในเรื่องความกตัญญูและความผูกพันระหว่างครอบครัวและสายตระกูล

สรุปได้ว่า ชาวจีนอพยพเข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทย ทำให้ความสัมพันธ์ไทยและจีนมีมากขึ้นเรื่อย ๆ คนไทยเชื้อสายจีนในประเทศไทย ใช้วิถีชีวิตแบบไทย แต่ยังมีการดำรงวัฒนธรรมจีนในการดำเนินชีวิต เช่น ศาลเจ้าจีน พิธีศพ เป็นต้น จากงานวิจัยข้างต้นที่กล่าวมา ผู้วิจัยได้นำแนวคิดเกี่ยวกับอัตลักษณ์ที่พบในงานวิจัยดังกล่าวมาเป็นแนวทางในการศึกษาเรื่องอัตลักษณ์ของนักศึกษาคณะการแพทย์แผนจีนในมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

2.4.2 งานวิจัยเกี่ยวกับการแพทย์แผนจีน

จิราพัชร บุษภาพและคณะ (2549) ศึกษาเรื่อง“ความคาดหวังของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครต่อการใช้บริการแพทย์แผนจีนในสถานพยาบาล ประจำปีพุทธศักราช 2549” มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความคาดหวังของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ต่อการให้บริการแพทย์แผนจีนในสถานพยาบาล ประจำปีพุทธศักราช 2549 ด้านอัตราค่าบริการ ด้านอาคารสถานที่และเครื่องมืออุปกรณ์ ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านบุคลากรผู้ให้บริการและด้านกระบวนการให้บริการ และเพื่อเปรียบเทียบความคาดหวังของประชากรในเขตกรุงเทพมหานครต่อการใช้บริการแพทย์แผนจีนในสถานพยาบาล ประจำปีพุทธศักราช 2549 ของผู้รับบริการที่มีความแตกต่างในเพศและอายุ ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริโภคที่มาใช้บริการแพทย์แผนจีนที่ตอบแบบสอบถามมีความคาดหวังในความชำนาญผู้ให้บริการมากที่สุดโดยค่าเฉลี่ย 4.36 4. การประสานบริการ พบว่า ผู้บริโภคที่มาใช้บริการแพทย์แผนจีนที่ตอบแบบสอบถามมีความคาดหวังในความสนใจเอาใจใส่ของผู้ให้บริการมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 3.75 5. คุณภาพการบริการ พบว่า ผู้บริโภคที่มาใช้บริการแพทย์แผนจีนที่ตอบแบบสอบถามมีความคาดหวังในการวินิจฉัยโรคได้ถูกมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.07 6. ต่อสถานที่ พบว่า ผู้บริโภคที่มาใช้บริการแพทย์แผนจีนที่ตอบแบบสอบถามมีความคาดหวังในความสะอาดภายในบริเวณอาคารมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 3.64 7. ต่อค่าใช้จ่าย พบว่า ผู้บริโภคที่มาใช้บริการแพทย์แผนจีนที่ตอบแบบสอบถามมีความคาดหวังในการใช้วัสดุ/อุปกรณ์ต่าง ๆ มากที่สุด ค่าเฉลี่ย 3.87 และกลุ่มตัวอย่างที่มีเพศแตกต่างกันมีความคาดหวังต้องการให้บริการของแพทย์แผนจีนในสถานพยาบาลประจำปีพุทธศักราช 2549 ไม่แตกต่างกัน รวมถึงกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุแตกต่างกันมีความคาดหวังต้องการให้บริการของแพทย์แผนจีนในสถานพยาบาลประจำปีพุทธศักราช 2549 ไม่แตกต่างกัน

Tan XuePing (2551) ศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการแพทย์แผนจีนในโรงพยาบาลหัวเฉียว” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการแพทย์แผนจีนในโรงพยาบาลหัวเฉียว และเพื่อเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการแพทย์แผนจีนในโรงพยาบาลหัวเฉียวของคนไข้ จำแนกตามลักษณะประชากรศาสตร์ กลุ่มตัวอย่าง คือ คนไข้ที่เลือกใช้บริการแพทย์แผนจีนในโรงพยาบาลหัวเฉียว จำนวน 196 คน ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการแพทย์แผนจีนในโรงพยาบาลหัวเฉียวของคนไข้ ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงจากมากที่สุด คือ ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ ด้านระบบการให้บริการ และด้านกระบวนการให้บริการ ผลการเปรียบเทียบปัจจัย ที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการแพทย์แผนจีนในโรงพยาบาลหัวเฉียวของคนไข้ จำแนกตามลักษณะประชากรศาสตร์ พบว่า คนไข้มีการตัดสินใจในภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านระบบการให้บริการ คนไข้ที่มีอายุต่างกัน และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีการตัดสินใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 2 รายการ และ 1 รายการ ตามลำดับ ด้านกระบวนการให้บริการ คนไข้ที่มีอายุต่างกัน มีการตัดสินใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 2 รายการ และด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ คนไข้เพศชายและเพศหญิง มีการตัดสินใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 1 รายการ

จากการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการแพทย์แผนจีน สรุปได้ว่า 1) คนไทยยอมรับและเลือกใช้บริการแพทย์แผนจีนมากขึ้น โดยปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่ทำให้คนไทยเลือกใช้บริการแพทย์แผนจีนคือ ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ ด้านระบบการให้บริการ และด้านกระบวนการให้บริการ 2) ด้านอัตราค่าบริการ ด้านอาคารสถานที่และเครื่องมืออุปกรณ์ ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านบุคลากรผู้ให้บริการ และด้านกระบวนการให้บริการ ได้ส่งผลกระทบต่อความคาดหวังของประชาชนไทยต่อการใช้บริการแพทย์แผนจีน

2.4.3 งานวิจัยเกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์ของนักศึกษาจีนในมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

Zhong Lan (2555) ศึกษาเรื่อง “อัตลักษณ์ของนักศึกษาชาวจีนที่ศึกษาในประเทศไทย: กรณีศึกษามหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ” มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาพัฒนาการอันนำไปสู่อัตลักษณ์ของนักศึกษาชาวจีนที่ศึกษาในมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติและเพื่อวิเคราะห์อัตลักษณ์ของนักศึกษาชาวจีนที่ศึกษาในประเทศไทย : กรณีศึกษามหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาชาวจีนมีอัตลักษณ์ที่เด่นชัด 5 ด้านได้แก่ 1) อัตลักษณ์ด้านการศึกษาเรียนรู้ในประเทศไทย พบว่านักศึกษาชาวจีนมีทักษะการเรียนรู้ในระดับดี โดยเฉพาะทักษะด้านการฟังและการพูด 2) อัตลักษณ์ที่ถ่ายทอดผ่านพฤติกรรมและลักษณะนิสัยของนักศึกษาชาวจีนพบว่า นักศึกษาชาวจีนมีความอดทนและขยันในการแสวงหาความรู้ เพื่อให้ประสบความสำเร็จในการศึกษา 3) อัตลักษณ์ด้านการปรับตัวเข้ากับวิถีชาวจีนในประเทศไทยพบว่า นักศึกษาชาวจีนได้อุทิศวัฒนธรรมและประเพณีของประเทศจีนในขณะที่ใช้ชีวิตในสังคมไทย 4) อัตลักษณ์ด้านการปรับตัวเข้ากับวัฒนธรรมไทย พบว่านักศึกษาชาวจีนมีอัตลักษณ์การปฏิบัติตามประเพณีไทยและได้รับอิทธิพลจากประเพณีไทยบ้าง 5) อัตลักษณ์ด้านการมีจิตสำนึกต่อชาติภูมิพบว่า นักศึกษาชาวจีนสามารถนำความรู้ไปใช้ในสังคมไทยได้เป็นอย่างดีและมีอัตลักษณ์เป็นพลังสำคัญในการมีส่วนร่วมกับการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศจีน

และประเทศไทยทั้งด้านการพัฒนาการศึกษาและด้านเศรษฐกิจ ดังนั้น ผลการวิจัยจึงเป็นไปตามสมมุติฐานคือ 1) นักศึกษาชาวจีนที่เข้ามาศึกษาในประเทศไทยมีพัฒนาการด้านการศึกษาเรียนรู้ภายใต้ปัจจัยต่าง ๆ ที่เหมาะสม 2) อัตลักษณ์ของนักศึกษาชาวจีนที่ศึกษาในมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติมีลักษณะจำเพาะที่โดดเด่นทั้งที่เป็นอัตลักษณ์ดั้งเดิมจากสังคมจีน อัตลักษณ์ที่ปรับเปลี่ยนตามบริบทหรือเงื่อนไขต่าง ๆ ของสังคมไทย

จากการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับอัตลักษณ์ของนักศึกษาจีนในมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติสรุปได้ว่า นักศึกษาชาวจีนมีอัตลักษณ์ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการศึกษาเรียนรู้ในประเทศไทย ด้านพฤติกรรมและลักษณะนิสัยของนักศึกษาชาวจีน ด้านการปรับตัวเข้ากับวิถีชาวจีนในประเทศไทย ด้านการปรับตัวเข้ากับวัฒนธรรมไทย และด้านการมีจิตสำนึกต่อชาติภูมิ

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวมาแล้ว ผู้วิจัยได้ข้อมูลเกี่ยวกับอัตลักษณ์ความรู้เกี่ยวกับชาวจีนในสังคมไทย ความรู้เกี่ยวกับการแพทย์แผนจีนในประเทศไทย ตลอดจนถึงงานวิจัยเกี่ยวกับอัตลักษณ์ชาวจีน งานวิจัยเกี่ยวกับการแพทย์แผนจีน งานวิจัยเกี่ยวกับอัตลักษณ์ของนักศึกษาจีนในมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ พบว่า จากชาวจีนอพยพเข้ามาประเทศไทย ประเพณี วิถีชีวิต วัฒนธรรมของชาวจีนเริ่มปรากฏในสังคมไทย รวมถึงเรื่องการค้าสุขภาพแบบจีน ซึ่งการแพทย์แผนจีนเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมจีนที่ได้มีการเผยแพร่และเป็นที่ยอมรับในสังคมไทย อัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติคือ ด้านจีน ซึ่งผู้วิจัยสนใจศึกษาวิจัยเรื่อง “อัตลักษณ์ของนักศึกษาคณะการแพทย์แผนจีนในมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ” และศึกษาวิเคราะห์และสังเคราะห์เอกสารงานวิจัยที่กล่าวไปทั้งหมดเพื่อเป็นแนวทางในการวิจัยต่อไป